

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

15.10.2024

Vår referanse

2023/1316

Deres dato:

Deres referanse

Skjervøy kommune
Postboks 145
9189 SKJERVØY

Telefonnummer til saksbehandler
Astrid Fjose, 77642175

Samordnet høringsuttalelse til kommunedelplan - Kystsoneplan for Kvæningen - Návuona, Nordreisa - Ráissa og Skjervøy - Skiervá kommuner

Statsforvalteren i Troms og Finnmark viser til høring av planforslaget til *Interkommunal kystsoneplan for Kvæningen - Návuona, Nordreisa - Ráissa og Skjervøy - Skiervá kommuner*, med utsatt høringsfrist til 30.09.2022. Statsforvalteren har fått ytterligere forlenget frist til 14.10.2024.

Kystsoneplanen er kommuneplanens arealdel for sjøområdene med tilhørende strandsone og er kommunenes verktøy for å styre utviklingen i egen kystsone. Planen legger hovedrammene for hvordan arealene skal brukes og vernes, og bestemmer hvilke hensyn som må tas i arealbruken. Planforslaget er en revisjon av gjeldene kommunedelplan for sjøområdene i de respektive kommuner. Kommunene sier selv at hensikten med kystsoneplanen er å gi føringer for fremtidig bruk og vern av sjøarealene, og gi sjørettede næringer mulighet til økt verdiskaping og bærekraftig utvikling.

Planen behandles i samsvar med samordningsrutinen der statsforvalteren skal samordne uttalelser med innsigelser fra regionale statsetater. Statsforvalteren kan på gitte vilkår avskjære eventuell innsigelse.

Kystverket fremmer i brev datert 21.08.2024 innsigelser til

- **bestemmelsene for område V og V1**
- **nytt bestemmelsesområde VA30 Kvalbukta i Skjervøy kommune**

Forsvarsbygg fremmer innsigelser til

- **Bestemmelse tilknyttet hensynssone, 6.1 Hensynssonen militær virksomhet (H_380)**
- **Bestemmelser til arealformål, 4.2 Bruk og vern av sjø og vassdrag inkl. tilhørende strandsone (6001) - V1**
- **Bestemmelse 4.6 og arealformål VKA**

E-postadresse:
sftfpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Postboks 700
9815 Vadsø

Besøksadresse:
Strandvegen 13, Tromsø
Damsveien 1, Vadsø

Telefon: 78 95 03 00
www.statsforvalteren.no/tf

Org.nr. 967 311 014

Fiskeridirektoratet fremmer i brev av 19.09.2024 innsigelser til

- **Følgende akvakulturlokaliteter:**
 - VA09 Rakkenes,
 - VA11 Hjellberget,
 - VA12 Bjørnvika,
 - VA13 Djupanvika,
 - VA14 Reinfjord,
 - VA15 Rødøya,
 - VA16 Olderfjord
 - VA26 Haukøya Vest.
- **Underformål akvakultur i flerbruksområde V.**
- **Konsekvensutredningen: Planforslaget vurderer ikke konsekvenser for fiskeriinteresser i tilstrekkelig grad og gir dermed ikke beslutningstakere tilstrekkelig beslutningsrelevant informasjon. Underformål akvakultur i flerbruksområder er ikke konsekvensutredet.**

Statsforvalteren finner ikke grunnlag for å avskjære innsigelsene fra Kystverket, Fiskeridirektoratet og Forsvarsbygg. For utdypende begrunnelse for innsigelser, merknader og planfaglige kommentarer fra regionale statsetater viser vi til deres høringsbrev.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark fremmer følgende innsigelser

- **Krav til konsekvensutredningens innhold i konsekvensutredningsforskriften og Miljødirektoratets håndbok M1941 om utredning av klima og miljø er ikke oppfylt.**
 - **Vannmiljø jf. Vannforskriften**
 - Miljømåloppnåelse i kystvann i Lyngen-Skjervøy vannområde ikke vurdert
 - Miljømåloppnåelse i ferskvannsforekomster (vassdrag) ikke vurdert
 - Hvordan deponiområder D1-D6 påvirker miljømåloppnåelse i berørte vannforekomster er ikke vurdert
 - **Bestander av anadrom laksefisk**
 - Konsekvenser for vill anadrom laksefisk er ikke vurdert
 - Måloppnåelse etter Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks (*Salmo salar*) er ikke vurdert
 - Påvirkning av vandringsvei og oppholdsområder for bestander av anadrome laksefisk er ikke vurdert
 - **Marine naturtyper og økosystemer**
 - Kartlegginger og kunnskap om undersjøisk naturmangfold er ikke er ikke lagt til grunn ved arealavklaring av områder for akvakulturformål
 - Kartlegginger og kunnskap om undersjøisk naturmangfold er ikke er ikke lagt til grunn ved arealavklaring av områder for deponiformål
 - Tilrettelegging for økt akvakultur i Kvænangsfjorden uten tilstrekkelig kunnskap om undersjøisk naturmangfold i fjorden og dets kapasitet til å håndtere økt tilrettelegging for akvakultur av alle arter og samtidig håndtere forventede klimaendringer.
- **Til foreslåtte akvakulturområder**
 - VA04 Ytre Vassnesbukta
 - VA10 Spildra
 - VA12 Bjørnvika
 - VA13 Djupanvika
 - VA14 Reinfjord

- **VA15 Rødøya**
 - **VA16 Olderfjord**
 - **VA18 Reisa**
 - **VA26 Haukøya vest**
- **Manglende risiko og sårbarhetsanalyse. Aktsomhetsområder for ras- og skredfare må tas inn i plankartet.**

Det er ikke anledning til å overføre utredningen av planen til byggesaks- eller konsesjonsnivået. Statsforvalteren fremmer innsigelse til planbestemmelsen punkt 3.2, 3.3, 4.2, 4.5 bokstav c og pkt. 4.7.

Statsforvalteren og de øvrige regionale statsetatene har ut over innsigelsene en rekke merknader til planforslaget som fremgår av den enkelte uttalelse. Vi ber kommunene innarbeide merknadene i det videre arbeidet med kystsoneplanen.

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK – INNSIGELSE

Statsforvalteren i Troms og Finnmark synes det er positivt at de tre kommunene Kvæangen, Nordreisa og Skjervøy har gått sammen om utarbeidelse av en interkommunal kystsoneplan for sine sjøområder. Ved å se på sjø- og fjordsystemene og økosystemene samlet, vil en også kunne se hvordan tiltak og endringer i arealbruken i en kommunes sjøområder vil kunne få påvirkning i nabokommunene.

Samtidig krever en interkommunal plan at de aktuelle endringene som foreslås lokalt, innen hver kommune og de samla virkningene blir gitt en tydelig presentasjon og sammenstilling. Plandokumentene kunne med fordel ha fått en mere leservennlig og informativ oppbygning.

I kap. 5 i Planbeskrivelsen med selve *beskrivelsen av planforslaget* forekommer det ikke et eneste geografisk navn eller nærmere omtale av hvilke og hvor de ulike arealavsetningene, som er listet opp i tabell, befinner seg. Opplysninger om hva de ulike formål er, uten nærmere beskrivelse av hva som er planlagt hvor, gir ingen holdepunkter for å sette seg inn i selve planforslaget. I KU-en for de enkelte områdene savner vi henvisning til ID-benevnelse/områdenavnene, som VA02 eller VA06, som kan lette lesningen av dokumentet sammenholdt med plankartene. Kartutsnittene i de enkelte KU-ene er også små og det blir vanskelig å identifisere lokaliseringen i selve plankartet.

Hoveddokumentet til konsekvensutredningen på 125 sider er i tillegg hovedsakelig generell informasjon. Denne informasjonen blir i liten grad satt inn i en lokal sammenheng med relevans for de ulike grepene som er gjort i planforslaget.

Informasjonsmengden er dermed unødvendig stor. Dette gjør det svært krevende å sette seg inn i planen og leite fram det som har vært utslagsgivende for de valg som er gjort, både for innbyggere og høringsparter.

Naturmangfold – miljøfaglig grunnlag for innsigelser

Vannmiljø

Håndbok om konsekvensutredning av klima og miljø M-1941 sier at *Vannmiljø er en samlebetegnelse for naturtyper og arter i vann og økologisk og kjemisk tilstand på vannforekomster, i henhold til vannforskriften.*

Krav til utredning er at vannmiljø skal utredes dersom:

- det planlegges utbygging i områder med resipienter eller vannforekomster som kan bli berørt av utbyggingen
- avrenning og utslipp fra utbyggingen vil påvirke fysiske forhold, vanntemperatur eller kjemiske forhold i vannforekomsten
- utslipp fra utbyggingen kan endre miljøtilstanden i vannforekomster i nærheten, eller påvirke mulighetene for å nå miljømålene i vannforskriften

Oppnåelse av miljømål vurderes på grunnlag av definerte kvalitetselement som følger av vannforskriften. Kravet til utredning av vannmiljø og miljømål oppnåelse etter vannforskriften må derfor anses som oppfylt når virkninger på de angitte kvalitetselementene er vurdert og utredet.

Naturtyper inngår ikke som kvalitetselement etter vannforskriften, selv om håndboka inkluderer disse i vannmiljøbegrepet. Det gjør heller ikke alle artsgrupper. Statsforvalteren mener derfor at det er formålstjenlig å vurdere vannmiljø slik begrepet er benyttet i håndbok M-1941, og også inkludere marine naturtyper og økosystem når man skal vurdere samlede virkninger på marint miljø. Dette fordi miljømål oppnåelse etter vannforskriften kun vurderes etter et avgrenset utvalg av kvalitetselement, mens aktivitet som følger av arealdisponering påvirker hele det marine miljøet.

Vannforskriften

Miljømål oppnåelse i kystvann

Den fremlagte konsekvensutredningen har kun vurdert miljømål oppnåelse i den delen av planområdet som ligger innenfor Nordreisa-Kvæningen vannområde. Delen som ligger innenfor Lyngen-Skjervøy vannområde, er utelatt fra vurderingen. Statsforvalteren fremmer innsigelse til at miljømål oppnåelse for alle berørte kystvannforekomster ikke er vurdert.

Miljømål etter vannforskriften skal nås på vannforekomstnivå. Dagens tilstands-klassifisering viser at dette i hovedsak blir oppnådd i alle kystvannforekomster som omfattes av planen. Påvirkningsgrad av akvakultur er derfor vurdert som liten i dag.

Tilstandsklassifiseringen i Vann-Nett baserer seg på alle tilgjengelige klassifiserbare data seks år tilbake fra nyeste måling i vannforekomsten. I vannforekomster med flere akvakulturlokalteter benyttes data fra alle disse samlet. Dette betyr at det kan være enkeltstasjoner med verdier dårligere enn god tilstand som inngår i den samlede klassifiseringen. Slike vil ofte ikke gi utslag i samlet klassifisering, men kan likevel indikere utvikling mot forverret miljøtilstand i vannforekomsten.

Miljømål oppnåelse i ferskvann

Den fremlagte konsekvensutredningen har ikke tatt stilling til hvordan eller om planlagt arealdisponering kan påvirke miljøtilstand i vassdrag. Statsforvalteren mener at det er relevant å vurdere påvirkning for alle vassdrag med anadrom laksefisk som munner ut i Kvæningen, Nordreisa og Skjervøy kommuner. Statsforvalteren fremmer innsigelse til at miljømål oppnåelse for vassdrag innenfor mulig influensområde ikke er vurdert.

Innenfor planområdet har fire vassdrag forringet miljøtilstand som følge av påvirkning fra lakselus og/eller rømt fisk:

- Burfjordelva – dårlig genetisk integritet
- Oksfjordelva – genetisk integritet og gytebestandsmål

- Reisaelva – genetisk integritet og gytebestandsmål
- Rotsundelva – gytebestandsmål

Tilstandsklassifisering i Vann-Nett viser at miljømål ikke er nådd i 12 vannforekomster med påvirkning fra fiskeri og akvakultur i disse fire vassdragene. KU har ikke vurdert om planen kan forhindre oppnåelse av miljømål i disse vannforekomstene.

Badderelva er klassifisert i god økologisk tilstand. Her foreligger imidlertid ikke data for genetisk integritet. I Kvænangselva er genetisk integritet vurdert som moderat av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL). Økologisk tilstand er likevel klassifisert som god i Vann-Nett, fordi genetisk integritet først klassifiserer ned samlet økologisk tilstand når denne delnormen er satt til dårlig/svært dårlig. Selv om miljømål etter vannforskriften i dag er nådd i Badderelva og Kvænangselva, har ikke KU vurdert om gjennomføring av planen kan føre til forringelse av miljøtilstand i disse vannforekomstene.

I Alteidelva, Buktavassdraget, Olderfjordvassdraget, Rungadalsvassdraget, Nord-Rekvikelva og Årvikelva er tilstand for laks, sjøørret eller sjørøye ikke vurdert av VRL. Tilstand for kvalitetselement fisk er derfor ikke klassifisert i Vann-Nett. Alle disse seks er mindre vassdrag som i hovedsak har bestander av sjøørret og/eller sjørøye. Sjøørret og sjørøye er særlig utsatt for påvirkning av lakselus. KU har ikke vurdert om gjennomføring av planen er forenlig med oppnåelse av god økologisk tilstand i disse vassdragene.

Når miljømåloppnåelse for vannforekomster i de nevnte vassdragene ikke er vurdert, foreligger heller ikke grunnlag for å ta stilling til om vannforskriften § 12 kommer til anvendelse. I kapittel 4 på side 92 i KU drøftes likevel grunnlag for anvendelse av § 12, og eventuelt krav til innhenting av ny informasjon. For å kunne ta stilling til behov for anvendelse av § 12 for vannforekomster i de nevnte vassdragene, mener Statsforvalteren at det for det første må tas stilling til allerede gjeldende tilstandsklassifisering av laks, og for det andre at det må tas stilling til grunnlag for å vurdere virkning på anadrom fisk som følge av planlagt framtidig aktivitet. Vi kan ikke se at det er tatt stilling til fremtidig miljømåloppnåelse, eller behov for eventuell anvendelse av vannforskriften § 12 i de nevnte vassdragene. Grunnlag for å drøfte samfunnsnytte av planen opp mot fremtidig overlevelse og kvalitet for anadrome fiskebestander er derfor ikke til stede.

Bestander av anadrome laksefisk

I planområdet er det registrert 12 anadrome vassdrag. Dette er Årvikelva, Alteidelva, Buktavassdraget, Badderelva, Burfjordelva, Olderfjordvassdraget, Kvænangselva, Oksfjordvassdraget, Rungadalsvassdraget, Reisaelva, Rotsundelva og Nord-Rekvikelva. Fire av disse elvene munner ut i nasjonale laksefjorder. To elver, Reisaelva og Kvænangselva, har status som nasjonale laksevassdrag. Bestandene i disse to elvene er dermed av nasjonal interesse og regnes å være av de viktigste bestandene i Norge.

I planområdet er hensyn til vandringsvei særlig viktig for laksebestandene i de nasjonale laksefjordene, men også for laksebestandene i Burfjordvassdraget og Badderelva. I tillegg til vandringsvei skal også hensynet til oppholdsområder for bestander av sjøørret og sjørøye ivaretas. I det videre følger de miljøfaglige vurderingene som ligger til grunn for innsigelsene for tema anadrome laksefiskbestander. Våre vurderinger legger vekt på at den samlede belastningen på villaksbestandene blir for stor og går utover bestandenes tåleevne (jf. naturmangfoldlovens § 10).

Måloppnåelse etter kvalitetsnorm for villaks

Forvaltningen har som mål å ivareta artenes genetiske mangfold og opprettholde levedyktige bestander. Den viktigste måleparameteren for om dette målet er nådd for laks er «Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks (*Salmo Salar*)». Kvalitetsnormen måler om bestander har oppnådd gytebestandsmålet og har et høstbart overskudd, i tillegg til i hvilken grad bestandenes genetiske integritet er bevart.

Genetisk integritet

Genetisk integritet er et mål for innblanding av oppdrettsgener i ville laksebestander og vurderes på bakgrunn av artshybridisering, seleksjon og grad av genetisk påvirkning fra oppdrettslaks (målt med genetiske markører). Kvalitetsnormen skal ligge til grunn når det planlegges tiltak som kan påvirke bestander av anadrome laksefisk.

Målet i Kvalitetsnormen er at minimum god kvalitet for den enkelte villaksbestand skal opprettholdes, eller nås snarest. KU har ikke vurdert om det vil være mulig å oppnå god kvalitet for den enkelte laksebestand i området ved gjennomføring av planen.

Laksebestandene i Reisavassdraget, Oksfjordvassdraget og Kvænangselva er vurdert etter kvalitetsnormen og samtlige har ikke oppnådd målet. I Kvænangselva er miljømål oppnådd etter vannforskriften, men kvalitetsnormens mål om god tilstand er likevel ikke nådd. Oksfjordvassdraget og Kvænangselva har henholdsvis "svært dårlig" og "moderat" tilstand etter kvalitetsnormen på grunn av tilstandsklasse knyttet til genetisk integritet. I 2023 ble det gjort en justering av status for laksebestander i Norge med hensyn til genetisk påvirkning av rømt oppdrettslaks¹. Tilstandsklassen til laksebestanden i Reisavassdraget ble da nedjustert fra svært god til moderat som følge av genetiske endringer. Denne oppdateringen er ikke lagt til grunn i KU. Laksebestanden i Burfjordelva er vurdert til å ha store genetiske endringer og har svært dårlig tilstand ut fra genetisk integritet².

Sjansen for å kunne gjenvinne den genetiske sammensetningen i villaksbestandene reduseres ved vedvarende tilføring av rømt oppdrettslaks. Rømt oppdrettslaks fremstår som en ikke-stabilisert bestandstrussel, hvilket betyr at villaksbestander kan bli kritisk truet eller tapt i naturen, og det er høy sannsynlighet for en forverring dersom det ikke settes inn tiltak for å fjerne eller redusere påvirkning fra rømt oppdrettslaks.

Planforslaget vil ha vesentlige miljømessige virkninger fordi det innebærer at bestander av anadrom laksefisk som allerede er i "svært dårlig" og "moderat" tilstand etter kvalitetsnormen vil bli utsatt for ytterligere negativ påvirkning fra akvakultur. Statsforvalteren fremmer innsigelse til at det ikke er vurdert i KU om planforslaget kommer i strid med kvalitetsnorm.

Økologiske funksjonsområder for bestander av anadrom laksefisk

Lakse- og innlandsfiskeloven § 7 sier at «Hensynet til fiskeinteressene og ivaretagelse av fiskens og andre ferskvannsorganismers økologiske funksjonsområder skal innpasses i planer etter plan- og bygningsloven i kommune og fylke.» Dette innebærer at kommunene har en plikt til å vurdere om tiltak det åpnes for som følge av planlagt arealbruk, vil ha effekt på de økologiske funksjonsområdene til villfisk. Økologiske funksjonsområder i sjø er vandringsvei og oppholdsområder for anadrom laksefisk. Kommunen har ikke foretatt en vurdering av planforslagets påvirkning av vandringsvei og oppholdsområder for anadrome laksefisk, selv om Statsforvalteren påpekte dette i uttalelse til varsel om oppstart. Vi vet ikke med sikkerhet hvilke ruter laksen velger gjennom fjordene i planområdet, men studier viser at laks ofte velger korteste vei³. I tillegg kan historiske sjølaksefiskeplasser gi en indikasjon på hvor laks vandrer.

Det har vært en kraftig økning av lakselusutbrudd i Nord- Norge i 2024 ifølge Havforskningsinstituttet (HI). HI begrunner denne økningen med høyere temperaturer i sjøen. Et varmere klima fører til økt smittepress på både villfisk og oppdrettsfisk fordi lakselus trives i høyere sjøtemperaturer⁴. Viktige vandringsveier og oppholdsområder utsettes dermed for økt risiko for påvirkning fra lus selv uten en økning av akvakulturvirksomhet. Dette viser at klimatilpasning blir mer og mer aktuelt i arealplanlegging. For å unngå eller begrense negative påvirkninger på bestander i fjordsystemene må akvakulturlokalitetene plasseres lengre vekk fra vandringsveiene. Vi legger til grunn at villaksbestandenes overlevelse skal ivaretas, og at gytebestandsmål og høstningspotensialet skal opprettholdes eller gjenopprettes. Vi viser for øvrig til Kommunal- og moderniseringsdepartementets avgjørelse av innsigelse til ny lokalitet, VA 05 Langeberg i Astafjorden (12.april 2021), hvor det ble avklart at oppdrettsanlegg må legges utenom og lenger vekk fra laksens vandringsvei.

Planforslaget vil ha vesentlige miljømessige virkninger på økologiske funksjonsområder for fisk fordi anadrome laksefisk får økt risiko for lusesmitte i vandringsvei og oppholdsområder. Statsforvalteren fremmer innsigelse til at det ikke er gjort vurderinger i KU hvorvidt den enkelte lokalitet kommer i konflikt med viktig vandringsvei og oppholdsområder for bestander av anadrome laksefisk.

Statsforvalterens vurdering av de enkelte lokaliteter

I konsekvensutredningen er det vurdert mulig negativ påvirkning på anadrome laksefisk for en av de foreslåtte lokalitetene. For de resterende lokalitetene er det ikke gjort vurdering av virkninger på bestander av anadrome laksefisk i planområdet. I det følgende vil vi gi våre vurderinger med hensyn på bestander av anadrome laksefisk.

Det er foreslått syv nye lokaliteter for akvakultur i Kvæningen som er i konflikt med bestander av anadrom laksefisk. Dette begrunner vi med at det allerede er mye akvakultur i Kvæningen og smolt fra Kvæningselva, Burfjordvassdraget og Badderelva, vil bli ytterligere eksponert for smitte når de vandrer ut av fjorden. Dersom endringer i klima fører til varmere sjøtemperaturer, i tillegg til en økning av akvakultur i Kvæningen, vil smittepresset fra lakselus sannsynligvis overgå bestandenes tåleevne. For lokalitetene VA16 Olderfjorden og VA13 Djupanvika har Statsforvalteren i Troms og Finnmark (den gang Fylkesmannen i Troms og Finnmark) tidligere frarådet kommunen å gi dispensasjon fra kystsoneplanen for å etablere ny akvakultur av hensyn til vandringsvei for laksebestandene i Kvæningen. Bestander av sjøørret og sjørøye vil også bli utsatt for et økt smittepress og er dessuten mer sårbare enn laks, da de oppholder seg inne i fjordsystemene og eksponeres for smitte over lengre tid enn laks. Sjøørret og sjørøye som utsettes for smitte av lakselus kan gjøre en tidlig tilbakevandring til elvene. Dette har innvirkningen på vekst da perioden for næringsopptak (i sjø) kortes ned. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning har vurdert bestandene av sjøørret⁵ i Kvæningselva til "dårlig" tilstand og "moderat" tilstand i Burfjordelva og Alteidelva.

Lokaliteten VA26 Haukøya vest er foreslått for akvakultur i Skjervøy. I konsekvensutredningen er det vurdert mulig negativ påvirkning for anadrome laksefisk. Statsforvalteren mener denne lokaliteten kommer i konflikt med bestander av anadrome laksefisk. Området vest for Haukøya har tidligere blitt foreslått som akvakulturlokalitet i arbeidet med gjeldende kystsoneplan og den gang Fylkesmannen i Troms fremmet innsigelse på bakgrunn av økt belastning for anadrom laksefisk og nærhet til Reisafjorden. Det eksisterer i dag to lokaliteter, Skognes og Hagebergan, ved utgangen av Reisafjorden. Etablering av den foreslåtte lokaliteten vest for Haukøya vil øke belastningen for laksebestanden i Reisavassdraget, som allerede er kraftig redusert og under oppbygging. I tillegg til de tiltak som gjøres i vassdraget, må en sikre at smolt på vandring ut av Reisafjorden ikke utsettes for ytterligere smittepress. Laksebestandene i Reisavassdraget og Oksfjordvassdraget er vurdert til

svært dårlig tilstand etter kvalitetsnormen og en etablering av akvakultur på vestsiden av Haukøya vil ikke bidra til å nå målet om god tilstand for disse bestandene.

Av hensyn til bestander av anadrome laksefisk fremmer Statsforvalteren innsigelse til lokalitetene VA04 Ytre Vassnesbukta, VA10 Spildra, VA12 Bjørnvika, VA13 Djupanvika, VA14 Reinfjord, VA15 Rødøya og VA16 Olderfjord i Kvæningen kommune og til lokaliteten VA26 Haukøya vest. Akvakulturformål er i konflikt med miljøhensyn av nasjonal- og vesentlig regional forvaltningsinteresse jf. Klima- og miljødepartementets innsigelsesrundskriv T-2/16 og pbl. § 5-4 første ledd.

Marine naturtyper og økosystem

Innledningsvis vil vi trekke frem at FN`s klimapanel forventer at havet vil å gå inn i en ny, hittil ukjent tilstand i løpet av dette århundret. Det ventes å bli varmere, surere, mer lagdelt og med mindre oksygen. Videre sier Havforskningsinstituttet i sin uttalelse (2023) til Naturriskoutvalget at *“Norske hav- og kystområder står overfor en betydelig fremtidig naturrisiko. Klimaendringer gir endringer i de marine økosystemenes produktivitet, biodiversitet, struktur, dynamikk og robusthet, og det er usikkert hvilken konsekvens det får for økosystemtjenester til samfunnet og de ulike næringene knyttet til disse tjenestene”*. Videre sier de at samtidig bidrar næringsaktivitet til en samlet påvirkning på våre kyst- og havressurser, særlig på sokkel og inn mot kyst og fjorder der aktiviteten er størst.

Vurdering av akvakulturlokaliteter for alle arter:

Alle nye lokaliteter for akvakulturformål for fisk ligger i områder med til dels store helninger og til dels store dyp. Plan- og influensområdene har derfor potensiale for saktevoksende dypvannsarter som kan danne viktige marine naturtyper (korallrev, korallskog, svampskog og sjøfjærhager). I konsekvensutredningen trekkes det frem at disse naturtypene er tilpasset et miljø med lite mat og kan være følsomme for organisk påvirkning. I artikkel fra Havforskningsinstituttet påvises det negative effekter på korallrev opptil 1 km fra et gjennomsnittlig stort akvakulturanlegg. Dette er nyere studier enn de pilotstudier som det vises til i konsekvensutredningen. Lignende resultater er nylig registrert for bambuskorallskoger som finnes på bløtbunn. I tillegg er det grunn til å tro at annen dypvannsfauna også er følsomme for organiske utslipp o.a forurensning. Større utslipp av organiske partikler i umiddelbar nærhet til forekomster av slike naturtyper kan derfor være ødeleggende.

Bløtbunnsområder og blåskjellområder i tidevannssone, tareskoger, ruglbunn, ålegress, svampspikelbunn, svampskog, sjøfjærhager, bløtbunnskorallskog, hardbunnskorallskog og korallrev vurderes alle som forvaltningsrelevante og er klassifisert som sårbare marine økosystem av Oslo-Paris-konvensjonen (OSPAR). OSPAR har som formål å beskytte og bevare det marine miljøet i Nordøst-Atlanteren og forplikter statene til å ta ethvert mulig skritt for å forhindre forurensning og treffe de nødvendige tiltak for å beskytte havområdet mot virkninger av menneskelige aktiviteter. Statene er videre forpliktet gjennom konvensjonen til å anvende føre-var-prinsippet ved gjennomføringen av forpliktelsene og fastsetter også en plikt for statene til å treffe de nødvendige tiltak for å beskytte og bevare økosystemene og det biologiske mangfoldet.

Naturtypene vurderes som viktig for at havet kan levere nødvendige økosystemtjenester til oss. Derfor må kommunene være forsiktig med etablering av akvakulturanlegg uten kunnskap om utbredelse av slike naturtyper.

Vi vurderer at det foreligger stor risiko for at både eksisterende og nye planlagte lokaliteter ligger i områder der det kan finnes sårbart undersjøiske marint naturmangfold. Manglende kunnskap om tilstedeværelse av sårbare naturtyper må utløse anvendelse av naturmangfoldlovens § 9 (føre-var

prinsippet), med den konsekvens at en ikke avsetter nytt areal til akvakulturformål. Vi fremmer derfor innsigelse til at kommunen ikke har lagt til grunn marine naturtypekartlegginger ved utvelgelse av nye lokaliteter for akvakultur av alle arter. Kommunene bør ta i bruk områder for akvakultur som ikke overlapper med følsomme undersjøiske naturtyper og innehar store økologiske funksjoner.

I Sivilombudet sine avgjørelser i sak om kommunedelplanplaner for Alver kommune og Brønnøy kommune (14.10.2022) kommer det tydelig frem at lokalisering av akvakulturanlegg for å unngå skader på naturmangfold skal skje i forbindelse med overordnet arealplanlegging. Kunnskap om undersjøisk naturmangfold og tiltakets miløpåvirkninger må derfor foreligge ved dette plannivå og ikke forskyves til søknad etter akvakulturloven og forurensingsloven.

Kilde:

- Artikkel "*Fish farm effluents cause metabolic depression, reducing energy stores and growth in the reef-forming coral *Lophelia pertusa**" (2024). Forfattere: Tina Kutti, Erwann Legrand, Vivian Husa, Siri Aaserud Olsen, Øystein Gjelsvik, Marcos Carvajalino-Fernandez, Ingrid Askeland Johnsen.

Vurdering av akvakulturlokaliteter for alle arter innenfor Spildra i Kvæangsfjorden:

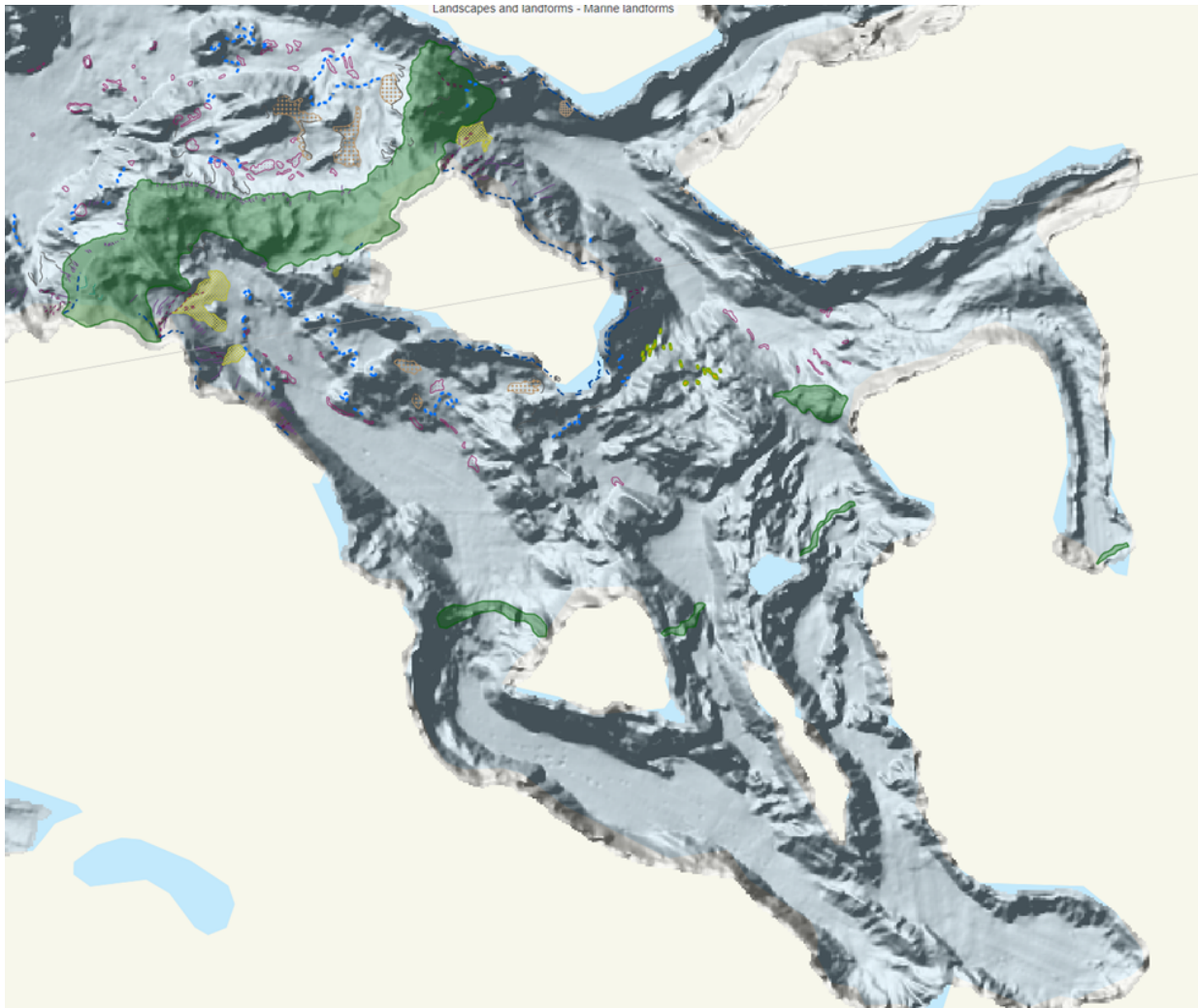
Klimaendringer vil medføre at vi får et varmere og lettere kystvann. Når kystvannet ikke blir tungt nok til å strømme ned og skifte ut dypvannet medfører dette til sjeldnere utskiftninger av dypvann og dermed vil det påvirke fjordmiljøet og hvilke arter som lever der. Fjorder med topografi som tilsier grunner og terskler, samt dybbassenger vil kunne være særlig utsatt for slik endringer forårsaket av klima. Dette fordi grunner og terskler fysisk hindrer naturlig utskiftning av dypvann.

I denne sammenheng vil vi trekke frem delen av Kvæangsfjorden som er innenfor israndavsetning (terskel) som strekker seg fra Mannskarvika og over mot sjøområdene nedenfor Kjerringdalen. Israndavsetningen ligger på ca. 70-120 meter dyp. Innenfor denne terskelen er det igjen flere terskler til flere dybbassenger som har varierende dybder, alt fra ca. 350 meter til ca. 100 meter dyp. Sårbare naturtyper som svampsamfunn og sjøfjærhager kan finnes i dypområdene.

I slike områder er vannutskiftningen av dypvannet allerede begrenset. Strømforholdene er ulike inne i fjordene og ute på kysten. Fjordlokaliteter kan ha god strøm i merddypet, mens det ofte er lite vannbevegelse i dypere vannlag. Dette er i motsetning til anlegg som ligger ute på kysten, som ofte ligger grunnere og kan ha god strøm i hele vannsøylen. Fjordlokaliteter er derfor mer utsatt for overbelastning.

Statsforvalteren vurderer at økte utslipp innenfor israndavsetningen nord-vest for Spildra, sammen med klimaendringer, over tid vil kunne påvirke tilstanden til sårbare naturtyper og dermed også økosystemtjenestene til Kvæangsfjorden.

Statsforvalteren mener at det derfor foreligger gode grunner for å bremse opp tilretteleggingen for akvakultur av fisk innenfor terskelen, som går nord-vest for Spildra. Vi fremmer derfor innsigelse til akvakultur for alle arter på lokalitet VA13 Djupanvika, VA12 Bjørnvika, VA04 Ytre Vassnesbukta og VA10 Spildra. I tillegg ber vi Kvæangen kommune vurdere å avsette arealene til lokalitet VA08 Karvik, VA07 Nøklan, VA06 Fjellbukta, VA09 Rakkenes, VA11 Hjøllberget, VA05 Kviteberg, VA01 Svartberget, VA02 Slettberget og VA03 Slettberget til flerbruk uten akvakultur, eventuelt forbeholde område for akvakultur av lavtrofiske arter.

Bilde: Kartet viser dypbassenger med sedimenteringsbassenger og en topografi med undersjøiske israndavsetninger, terskler, rygger og åser som vanskeliggjør vannutsiftningen av dypvann i denne delen av Kvænavngsfjorden. Kilde: NGU.

Selv om miljøtilstanden til lokalitetene er klassifisert som gode, er det registrert forhøyede verdier av forurensning på flere lokaliteter. Dette er forhold som Statsforvalteren forventer vil kunne forsterkes ved klimaendringer. En slik endring av arealkategorier vil gi et tydelig signal til akvakulturvirksomheter om at en bør lete etter nye arealer, eventuelt trappe ned sin produksjon i denne delen av Kvænavngsfjorden. En beregning/modellering av fjordområdets kapasitet for utslipp fra akvakultur, der en også inkluderer effekt av klimaendringer, vil muligens kunne gi forvaltningen noen svar på hva denne delen av Kvænavngsfjorden kan håndtere uten at det oppstår større endringer i fjordens økosystem (jf. naturmangfoldlovens § 8 om kunnskapsgrunnlag).

Det er knyttet stor usikkerhet om tåleevnen til en rekke marine naturtyper, særlig arter som lever på dypt vann. Det er kjent at det finnes svampskog og sjøfjærhager flere steder i Kvænavngsfjorden. Dette er naturtyper med en viktig økologisk funksjon fordi de har en høy produksjon og er levested for mange andre arter. Disse naturtypene kan ha en forhøyet risiko for påvirkning fordi den enten tåler mindre eller bruker svært lang tid på å reetablere seg. Å etablere en svampskog kan i verste fall ta flere hundre år. Naturmangfoldlovens § 9 "føre-var" prinsipp må derfor tas i anvendelse når

kommunen skal vurdere økt tilrettelegging for akvakultur i Kvænangsfjorden og dens egnethet for akvakultur for fremtiden.

Kilder:

- Rapport "*Utskifting av bassengvatn i djupe terskelfjordar*" (2021). Forfattere: Ingrid Askeland Johnsen, Vivian Husa, Pia Kupka Hansen og Frode Vikebø.
- Rapport fra Havforskningsinstituttet "*Risikorapport norsk fiskeoppdrett*" (2024)

Vurdering av akvakulturlokaliteter for lavtrofiske arter:

Tilrettelegging for akvakultur av lavtrofiske arter gir generelt liten miljøpåvirkning på marine miljøer. Likevel kan etablering av for eksempel akvakultur for tare gi negative miljøpåvirkninger om de etableres over enkelte grunne marine naturtyper.

I rapport «Miljøpåvirkninger av taredyrking og forslag til utvikling av overvåkingsprogram» (KELPRO programmet, 2021) anbefales det å fremskaffe kunnskap om det finnes sjøgress, ruglbunn eller andre lyskrevende arter og habitater som kan oppleve reduserte lysforhold på grunn av anlegget. For slike anlegg kan det også være nyttig med en undersøkelse av bunntyper og bunnforhold på og i nærheten av lokaliteten for å kunne vite om bunnen er bløt- eller hardbunn, erosjons- eller depositions- eller bunn, noe som kan benyttes til å identifisere risikoen for at partikler fra anlegget deponeres på bunnen. Alle planlagte lokaliteter for akvakultur av lavtrofiske arter ligger i relativt grunne områder som potensielt kan inneholde marint naturmangfold som vurderes som forvaltningsrelevant. Særlig relevant for dette området er arealer som er viktig for stortare og ruglbunn og muligens også tette forekomster av ulike typer skjell. Det er derfor ikke tilfredsstillende at det ikke foreligger marin naturtypekartlegging for lokalitetene.

I rapport «Miljøpåvirkning fra dyrking av makroalger» (2021), utarbeidet av Havforskningsinstituttet, fremkommer det at en i områder med truede arter eller habitater eller områder som blir vurdert å være av nasjonal eller regional verdi som ressursområde må en vise varsomhet med etablering av dyrkingsanlegg. Eksempler kan være der dyrkingsanlegg kaster skygge på lokal bunnlevende flora som ruglbunn og tareskog. Vi fremmer innsigelse til at kommunen ikke har lagt til grunn marine naturtypekartlegginger ved utvelgelse av lokaliteter for akvakultur av lavtrofiske arter. Kommunene bør ta i bruk områder for taredyrking som ikke overlapper med følsomme undersjøiske naturtyper som innehar store økologiske funksjoner.

Kilde:

- NIVA Rapport «Miljøpåvirkninger av taredyrking og forslag til utvikling av overvåkingsprogram» (7589-2021). Forfattere: Kasper Hancke, Ole Jacob Broch, Yngvar Olsen, Trine Bekkby, Pia Kupka Hansen, Reinhold Fieler, Karl Attard, Gunhild Borgersen, Hartvig Christie
- Rapport fra Havforskningsinstituttet «Miljøpåvirkning fra dyrking av makroalger» (2021-24). Forfattere: Kjell Magnus Norderhaug, Pia Kupka Hansen, Stein Fredriksen, Bjørn Einar Grøsvik, Lars-Johan Naustvoll, Henning Steen og Frithjof Moy (HI)

Vurdering av arealer for deponi:

I utgangspunktet synes Statsforvalteren at det er flott at en unngår områder med tareskog ved flytting av deponiområde D1. Deponering av rene masser vil dekke til alt som er på sjøbunnen i det aktuelle området og kommunene bør derfor etterstrebe og identifisere arealer hvor det er ikke er registrert sårbart og verdifullt undersjøiske naturmangfold og aller helst i områder som har samme type substrat. For det justerte deponiområde D1 foreligger det ingen kunnskap om det undersjøiske naturmangfoldet og vi kan derfor ikke utelukke at viktig undersjøiske naturmangfold

kan bli skadelidende. Vi fremmer derfor innsigelse til at kommunen ikke har lagt til grunn marine naturtypekartlegginger ved justering av deponiområde D1. Innsigelsen gjelder også eksisterende deponiområder D2-D6. Ny vurdering for D2-D6 kan gjøres dersom det kan dokumenteres at disse arealene er hyppig brukt til deponering av masser.

Kunnskapsgrunnlag, konsekvensutredning og samlet belastning

Kunnskapsgrunnlag

Statsforvalteren mener kommunene legger til grunn et for svakt kunnskapsgrunnlag for å kunne legitimere økt tilrettelegging for akvakultur for fisk. Klassifisering etter vannforskriften viser at miljømål for en stor del av kystvannet i dag er nådd med pågående aktivitet. Ved klassifisering etter vannforskriften benyttes et definert sett kvalitetslementer, men ikke alle arter, artsgrupper og naturtyper som inngår i marine økosystemer er med i klassifiseringssystemet, deriblant dypvannsfauna som koraller, svamper og sjøfjær. Statsforvalteren mener derfor at det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om marine naturtyper og marine økosystemer for at en skal kunne avklare nye arealer for akvakulturvirkosomhet. Mangler i kunnskapsgrunnlag gjør at kommunene må legge til grunn "føre-var" prinsippet og være tilbakeholdne med å planlegge ny akvakulturvirkosomhet som potensielt kan gi store økologiske konsekvenser.

Kunnskap om anadrome laksefisk i planforslagets konsekvensutredning kapittel 1.5 *Formålet med konsekvensutredning, metodikk og KU-tema*, er basert på risikovurdering av norsk fiskeoppdrett 2023 og «mye mer». Vi mener dette kunnskapsgrunnlaget er for tynt til å kunne gjøre en tilstrekkelig vurdering av konsekvenser for bestander av anadrom laksefisk i planområdet.

Konsekvensutredning og samlet belastning

Konsekvensutredningen er ikke tilstrekkelig. Dette på bakgrunn av at kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok og at det ikke er vurdert samlet belastning på bestander av anadrome laksefisk, marine naturtyper, økosystem og vannmiljø i ferskvann og kystvann.

Statsforvalteren mener at Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen kommune allerede har betydelig tilrettelegging av akvakulturlokaliteter innenfor sine arealer. En tilrettelegging av totalt 12 nye akvakulturlokaliteter for fisk innenfor planområdet, gjør at vi stiller spørsmål om økosystemene tåler denne veksten, og da særlig i lys av at det allerede er store miljøpåvirkninger fra akvakulturnæringen og at økosystemene i tillegg opplever økt stress forårsaket av klimaendringer.

Statsforvalteren mener at det er store kunnskapsmangler om samlet belastningen av økosystemer. Ettersom det er forventet omfattende miljøpåvirkninger forårsaket av klimaendringer mener vi at kommunen må ta forholdsregler og være forsiktig i sine arealdisponeringer som kan gi økt press på naturmangfoldet i sine sjøarealer.

Statsforvalteren fremmer innsigelse til at kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig for å vurdere planforslagets konsekvenser for bestander av anadrome laksefisk, marine naturtyper og økosystem, miljøoppnåelse i kystvann og vassdrag.

Planforslaget legger opp til en utvidelse av akvakulturområder i planområdet med 12 lokaliteter for akvakultur der oppdrett av laks tillates. Hensyn til bestander av anadrom laksefisk er ikke tatt med i bestemmelsene og retningslinjene til planforslaget.

I planbeskrivelsens kapittel 6 *Konsekvensutredning (KU) og risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)* blir det gjort rede for hvordan utredningskravet er dekket. For alle akvakulturtiltak med nye formål er det gjort en beskrivelse av de forhold som er kartlagt på stedet, og en vurdering av planens tiltak på

miljø og samfunn. En beskrivelse på stedet er ikke dekkende for en økosystembasert forvaltning. Her må også beskrives nærliggende vassdrag med bestander av anadrome laksefisk og hvordan planforslaget kan påvirke disse bestandene, både i elvene, vandringsvei og oppholdsområder i fjordene.

I kapittel 2.4 *Vill anadrom laksefisk* blir det gjort rede for truslene mot anadrome laksefisk generelt og videre beskrivelser forholder seg i stor grad til produksjonsområdet PO11. Det blir også gjort rede for Havforskningsinstituttets konklusjoner om risiko fra norsk oppdrett i PO11 og lovverk knyttet til akvakultur og nasjonale laksefjorder. Beskrivelsen av vill anadrom laksefisk i planområdet er begrenset til bestandsstatus for fire anadrome vassdrag og det blir nevnt at det er to nasjonale laksefjorder i planområdet. Dette kapitlet gir derfor ikke en tilfredsstillende beskrivelse av anadrome laksefisk i planområdet eller konsekvenser av foreslått arealbruk for de berørte bestandene av laksefisk.

Videre i kapittel 4.1 er konsekvenser for biologisk mangfold og samlet effekt av nye tiltak vurdert. Når det åpnes for akvakulturlokaliteter er det virkningen av aktiviteten som er tilegnet lokaliteten som skal vurderes. Vi kan ikke se at det er gjort slike vurderinger. Det er ikke tatt stilling til samlet belastning fra økt produksjon av oppdrettsfisk på de avsatte arealene i planområdet. I konsekvensutredningen er det konkludert at dersom akvakultur skjer innenfor en bærekraftig ramme så er hensynet til samlet belastning ivarettatt.

I kapittel 4.3 er det gjort en vurdering av konsekvenser av lakselus og rømming for anadrom laksefisk i PO 11. Denne vurderingen forholder seg til trafikklyssystemet og risikorapporter om norsk oppdrett og ikke til bestander av anadrome laksefisk i planområdet. Trafikklyssystemet gir en indikator på gjennomsnittlig påvirkning på alle bestander i et produksjonsområde, og ikke påvirkning på enkeltbestander. Det er ikke vurdert virkninger på enkeltbestander i planområdet og det er ikke tatt hensyn til økologiske funksjonsområder for anadrome laksefisk i konsekvensutredningen. En ytterligere negativ påvirkning på villaksbestander i planområdet som er vurdert etter kvalitetsnormen, vil ikke bidra til at målet om minimum god tilstand nås. I konsekvensutredningens kapittel 4.3 blir det omtalt at villaksbestandene i PO 11 har et høyt nivå av tidligere innkrysning fra oppdrettslaks. Det er ikke foretatt en konkret vurdering i planområdet av hvordan forslagene av nye lokaliteter vil påvirke vassdragenes status etter kvalitetsnormen.

Risiko og sårbarhetsanalyse - ROS - innsigelse

Risiko og sårbarhetsanalysen er mangelfull. Den er ikke utarbeidet i henhold til Veilederen Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging. Identifiseringen av mulige uønskede hendelser er begrenset. Her savner vi aktuelle faremoment som skyte- og øvingsområder, trafikk på sjø og flytrafikk, vær- og strømforhold, fare for ising. Listen er ikke utømmelig.

Det er ikke gjort konkrete vurderinger for områder som ligger i aktsomhetsområde for skred og ras, eksempelvis område A30, Kvalbukta i Skjervøy, med dertil manglende vurdering av konsekvens. Deler av flere av akvakulturanleggene som videreføres, ligger også innenfor aktsomhetsområder for snøskred og steinsprang.

Jamfør KMDs rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling er det «ikke mulig å skyve nærmere avklaring av reell fare til byggesaken ved å sette vilkår for å innvilge byggesøknad. Kravet til ROS-analyse i lovens § 4-3 vil da ikke være oppfylt».

Statsforvalteren fremmer innsigelse til manglende risiko og sårbarhetsanalyse. Aktsomhetsområder for ras- og skredfare må tas inn i plankartet.

Dersom det åpnes for tiltak i områder med kjent risiko, må denne utredes nærmere før planen vedtas. Det er ikke anledning til å overføre utredningen av planen til byggesaks- eller konsesjonsnivået. Statsforvalteren slutter seg videre til vurderingene som er gjort i brevet fra Fiskeridirektoratet av 19.09.2024.

Statsforvalteren fremmer innsigelse til planbestemmelsenes punkt 3.2, 3.3, 4.2, 4.5 bokstav c og pkt. 4.7.

Vi viser til våre tilbakemeldinger til planbestemmelsene i eget avsnitt.

Friluftsliv - innsigelse

Gjennom planleggingen skal kommunene fremme folkehelse, forebygge levekårsutfordringer og utjevne sosiale forskjeller. Arealplanleggingen skal bidra til at friluftslivet og allmenhetens rett til ferdsel og opphold i naturen sikres, «slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes», jf. friluftslovens §1.

Både Kvænen, Nordreisa og Skjervøy kommuner har gjennomført friluftslivskartlegging i sine respektive kommuner. Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder gir et grunnlag for arbeidet med kommuneplanen, areal- og tiltaksplanlegging både på land og i sjø.

Deler av foreslåtte lokalitet VA18 for akvakultur med tareoppdrett er lokalisert i et kartlagt friluftslivsområde, Maurneset sjøområde, FK00034464. Faktaarket opplyser at «bortsett fra motorisert båt er dette et område som brukes av havkajakkbrukere. De siste sesongene har det kommet flere padlere hit for å prøve å få med seg hvalinnsiget. Noe dykking finner også sted her».

På landsiden innenfor VA18 er det både bosetting og fritidsbebyggelse med og uten naust. Utover friluftslivaktivitetene som er særlig nevnt i faktaarket, legger vi til grunn at det i dette område både er utfart og fiske med båt fra de som er bosatt eller har fritidsbolig langs fylkesveg 998, Eideveien og kommunal veg Hestvikveien.

Sett i lys av at anlegg for tareoppdrett i all hovedsak beslaglegger alt areal innenfor formålsområdet og gjør det tilnærmet uframkommelig med fritidsbåt, unntaksvis kajakker i rolig sjø, vil et slikt anlegg framstå som et barriere for friluftslivet til sjøs og for oppsitterne langs strandsonen.

Med bakgrunn i manglende hensyn til friluftslivsinteressene i området, fremmer Statsforvalteren innsigelse til område VA18 Reisa og omkringliggende område for kombinerte formål i tilknytning til akvakultur, VKA.

MERKNADER

Planbestemmelser

Som en del av vårt oppdrag på planområdet, skal vi gi veiledning og bidra med juridisk kvalitetssikring av planer. Konkret skal vi bidra til at kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart. Vi har en målsetting om å gi tilbakemelding til bestemmelsene til samtlige kommune- og kommunedelplaner som vi har på høring. På grunn av ressursituasjonen vil

vi kun gi tilbakemelding til reguleringsplaner dersom kommunene ber om konkret veiledning, eller dersom bestemmelsene inneholder åpenbare feil eller mangler.

Det fremgår tydelig av vår tilbakemelding hvilke bestemmelser det er fremmet innsigelse til av hensyn til våre sektorinteresser. Våre innspill i dette vedlegget er å anse som veiledende tilbakemeldinger til bestemmelsenes innhold og utforming, blant annet basert på vår erfaring fra klagesaksbehandling. Det er kommunen selv som er den ansvarlige planmyndigheten, og som har ansvaret for å vedta en gyldig arealplan som kan legges til grunn for fremtidige regulerings- og byggesaker. Statsforvalteren tar ikke endelig stilling til planbestemmers lovlighet før spørsmålet eventuelt reises i en byggesak, eller gjennom en lovlighetskontroll etter at planen er vedtatt.

Kvaliteten på planbestemmelsene har stor betydning for den senere bruken av planen, både for kommunen som førsteinstans og for Statsforvalteren som klageinstans. Vi anbefaler at kommunen vurderer om våre innspill bør føre til endring eller presisering av planbestemmelsene, og håper innspillene bidrar til å redusere omfanget av tidkrevende tolkningsproblemer i etterkant av planens vedtakelse.

I denne saken har også Fiskeridirektoratet gitt nyttige innspill til bestemmelsesdokumentet.

Generelle utgangspunkt

I våre tilbakemeldinger til bestemmelsene legger vi disse utgangspunktene til grunn:

- Planbestemmelser som skal styre bruken av eiendommene i kommunen må være tilstrekkelig klare og entydige. De bør ikke være innbyrdes motstridende, og de skal heller ikke åpne for skjønnsmessige vurderinger. Dette er særlig viktig for bestemmelsene som er ment å være direkte bindende for nye tiltak.
- Bestemmelsene til kommune(del)planer må ha hjemmel i plan- og bygningsloven kapittel 11. Det er ikke anledning til å lage egne eller skjønnsmessige unntaksbestemmelser i planen. Unntak fra arealformål, tekniske krav eller øvrige bestemmelser gitt i plan- og bygningsloven, eller forskrifter til loven, må skje med hjemmel i dispensasjonsbestemmelsen i pbl. § 19-2. Det kan derfor ikke gis planbestemmelser om at tiltak som ikke omfattes av en formålskategori likevel tillates innenfor slike områder, for eksempel. Kommunen kan imidlertid avgrense rekkevidden av bestemmelsene i KPA – for eksempel angi hvilke typer tiltak som utløser plankrav.
- Det kan ikke gis saksbehandlingsbestemmelser i planen, for eksempel om søknadsplikt.
- Det kan ikke gis bestemmelser om privatrettslige forhold.
- Med mindre plan- og bygningsloven gir uttrykkelig hjemmel for det, bør ikke regler etter andre lovverk tas inn som bindende bestemmelser i arealplanen. Brudd på bindende bestemmelser i arealplaner skal kunne være gjenstand for ulovlighetsoppfølging fra kommunens side. Der det er hensiktsmessig, kan kommunen gi retningslinjer om samordningen med, eller behandlingen etter sektorlover.
- Bestemmelser som styrer utbygging i LNFR-områder med spredt utbygging må oppfylle kravene til angivelse av omfang og lokalisering, jf. pbl. § 11-11 nr. 2, slik de er utdypet i veilederen *Planlegging for spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder*. Se særlig kapittel 2.1, om hvilke avklaringer som må være gjort dersom kommuneplanens arealdel skal gi grunnlag for enkeltaksbehandling.

Tilbakemelding til konkrete bestemmelser

Flere planbestemmelser legger opp til at arealbruken skal utredes nærmere på et senere tidspunkt i saksbehandlingen. Det er ikke stilt krav om reguleringsplan for noen områder. Det betyr at dette er siste plannivå, og at konsekvensene av arealbruken må utredes på dette nivået. Dersom arealbruken får negative konsekvenser, må kommunene vurdere om det er nødvendig med avbøtende tiltak, som må tas inn i bestemmelsene. Vi viser for eksempel til bestemmelsene i pkt 3.2, 3.3, 4.2, 4.5 bokstav c og pkt. 4.7. Det er ikke anledning til å overføre utredningen av planen til byggesaks- eller konsesjonsnivået. Dersom det åpnes for tiltak i områder med kjent risiko, må denne utredes nærmere før planen vedtas. For øvrig viser vi til Fiskeridirektoratets tilbakemelding til disse bestemmelsene.

Deler av dokumentet har et uklart innhold. Det er for eksempel uklart hva som menes med at det ikke er fastsatt bestemmelser eller retningslinjer i planen som er i konflikt med gjeldende særlovgivning. Videre kan pkt. 3.1 tyde på at det er stilt plankrav for enkelte områder, noe vi ikke kan se at er fulgt opp i bestemmelsene til det enkelte arealformål, jf. pkt. 3.1. Omtalen av hvilke tiltak som er tillatt/ikke tillatt innenfor de ulike arealformålene er upresise, og kan gi inntrykk av at formålet åpner for mer enn det som er tilfellet. Det bør gis mer presise bestemmelser, om det er nødvendig for å styre arealbruken innenfor områder hvor det åpnes for tiltak eller virksomhet. Et eksempel her er pkt. 4.8, som gjelder friluftsområder. Her gir bokstav a og b inntrykk av at det beror på en skjønnsmessig vurdering hva som er tillatt og ikke.

Forholdet mellom eksisterende reguleringsplaner og kystzoneplanen er uklart, og må presiseres, jf. pkt. 5.2 og pkt. 6.5. Dersom kommunen ikke skal videreføre reguleringsplaner, så må disse oppheves gjennom reglene som gjelder for oppheving av reguleringsplaner i pbl. kapittel 12. Kommunene bør vurdere om pkt. 4.1 bør flyttes til retningslinjene. Det er ikke anledning til å gi bestemmelser om saksbehandling, og innholdet i bestemmelsen følger uansett av særlovgivningen.

Statsforvalteren stiller seg til rådighet for spørsmål og drøftinger i det videre arbeidet med planen.

Med hilsen

Per Elvestad (e.f.)
assisterende justis- og kommunaldirektør

Hans Kristian Rønningen
leder for planseksjonen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Troms fylkeskommune	Postboks 6600	9276	TROMSØ
Avinor AS	Postboks 150	2061	GARDERMOEN
Forsvarsbygg	Postboks 405 Sentrum	0103	OSLO
Kystverket	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Fiskeridirektoratet region Nord	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Sametinget - Sámediggi	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Norges vassdrags- og energidirektorat	Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO

Mattilsynet
ARCON PROSJEKT AS
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV
TROMS
SJØMAT NORGE

Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Postboks 224 Sentrum	7801	NAMSOS
Postboks 4554	9240	TROMSØ
Giæverbukta		
Postboks 5471 Majorstua	0305	OSLO

Mottakerliste:

Kvæningen kommune - Návuona suohkan - Naavuonon komuuni	Rådhuset, Gárgu 8	9161	BURFJORD
Skjervøy kommune	Postboks 145	9189	SKJERVØY
Nordreisa kommune - Ráissa suohkan - Raisin komuuni	Postboks 174	9156	STORSLETT